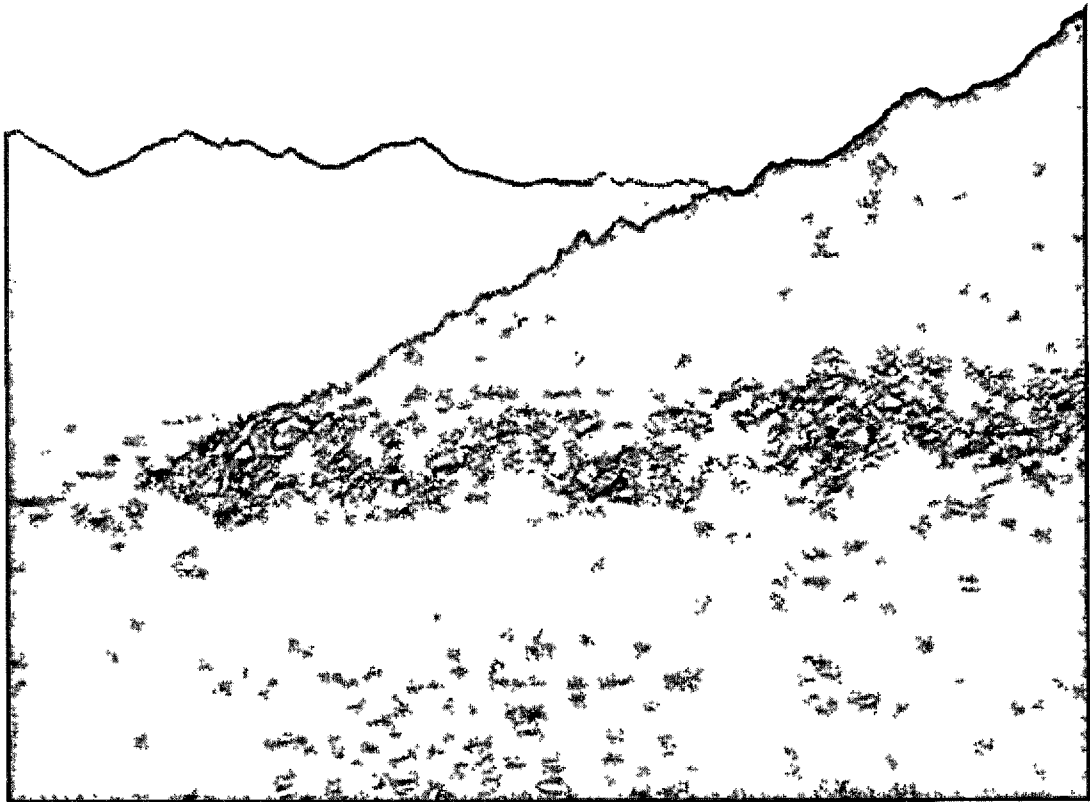

ԼԻՃՔՎԱՋ-ԹԵՅԻ ՀԱՆՔԱՎԱՅՐԻ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ
ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄԵՐԻ ԵՌԱՄՍՅԱԿԱՅԻՆ
ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
(2021թ. 2-րդ եռամսյակ)

«ԼԻՃՔՎԱՋ» ՓԲԸ

Բովանդակություն

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ.....	3
ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ՋՐԵՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ	3
ՀՈՂԵՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ.....	4
ԲՈՒՍԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀ.....	4
ՀՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐ.....	5
ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐ	5
Մթնոլորտային օդում փոշու մասնիկների մշտադիտարկումներ	6
Մակերևութային և հանքից դուրս եկող ջրերի մշտադիտարկումներ	7
Աղմուկի մակարդակի մշտադիտարկումներ	8
Վիզուալ մշտադիտարկումներ	8

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Լիճքվազ-Թեյի ոսկու հանքավայրը գտնվում է ՀՀ հարավում՝ Սյունիքի մարզում, Մեղրիգետ գետի միջին հոսանքի աջ ափում, Վարդանիձոր գյուղից 4կմ դեպի հյուսիս-արևմուտք, իսկ Մեղրի ե/գ կայարանից՝ 20կմ հեռավորության վրա: Մոտակա բնակավայրերն են Եղնիկասար, Վարդանիձոր, Լեհվազ, Թխկուտ, Լիճք գյուղերը և Այգեձոր ավանը: Հանքավայրից 2.5կմ հեռավորության վրա անցնում է Երևան-Մեղրի ավտոմայրուղին: Հանքավայրը բաշխված է 1200-1700մ բացարձակ բարձրությունների վրա:

Ներկայում հանքավայրի շահագործման լիցենզիան պատկանում է «Լիճքվազ» ՓԲԸ-ին: Հանքաքարը հանքավայրից դուրս է բերվում ստորգետնյա մշակման եղանակով և ուղարկվում վերամշակման «Չաարատ Կապան» ՓԲԸ:

ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՕԴԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ

Հանքավայրի տարածքը գտնվում է շրջանի արդյունաբերական ձեռնարկություններից բավականին հեռու (15.5 կմ Չանգեզուրի կոմբինատից և 17 կմ Ագարակի կոմբինատից): Մոտակա բնակելի տարածքը (Թխկուտ փոքր գյուղը, մշտական բնակչության թիվը՝ 69 մարդ) գտնվում է 2.5 կմ հեռավորության վրա: Համաձայն «ՀՀ բնակավայրերի մթնոլորտային օդն աղտոտող նյութերի ֆոնային կոնցենտրացիաները» ուղեցույցի, մինչև 10 հազար բնակչությամբ բնակավայրերի համար օդի ֆոնային աղտոտվածության ցուցանիշներն են՝

Փոշի՝ 0.2 մգ/խմ;

Ծծմբի երկօքսիդ՝ 0.02 մգ/խմ;

Ազոտի երկօքսիդ՝ 0.008 մգ/խմ;

Ածխածնի օքսիդ՝ 0.4 մգ/խմ:

Հանքավայրի շրջակայքում մթնոլորտային օդը աղտոտված չէ և չի կրում տեխնածին ազդեցություն:

ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ՋՐԵՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ

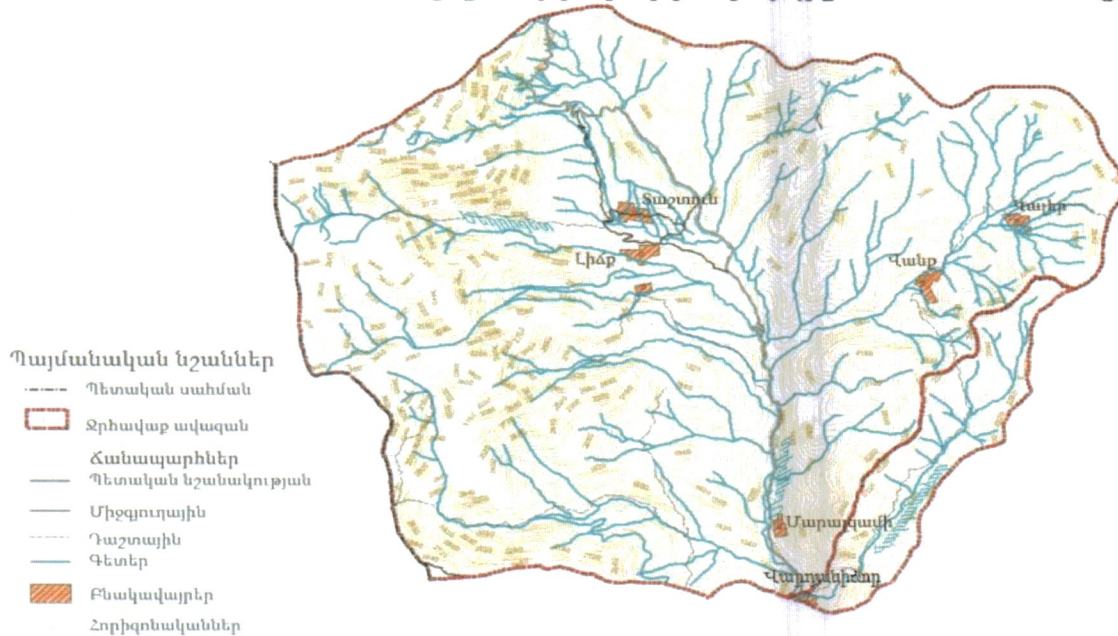
Դիտարկվող շրջանի հիմնական ջրահոսքն է Մեղրիգետը՝ իր Վարդանիձոր փոքր վտակով: Մեղրիգետի ջրհավաք ավազանի քարտեզ-սխեման (մինչև Վարդանիձոր գյուղը) բերված է նկար 1-ում: Մեղրիգետը սկիզբ է առնում Չանգեզուրի լեռնաշղթայի արևելյան լեռնաբազուկի վրա գտնվող Սև (Գեկ-Գյոյ) լճից՝ Լիճք գյուղից 9 կմ դեպի արևմուտք: Գետի ակունքի նիշը 3600մ է: Այն հանդիսանում է Արաքսի ձախակողմյան վտակը, ձգվում է միջօրեականի ուղղությամբ և թափվում Արաքս գետ Մեղրի քաղաքի մոտ, 513մ ծ.մ. նիշի վրա: Վերին հոսանքում գետը հոսում է սառցադաշտային տրոգով, կենտրոնական մասում հովիտը V-աձև է, իսկ ստորին հոսանքում վերջանում է արտաբերման կոնով: Մեղրիգետի ընդհանուր երկարությունը 36 կմ է, ջրհավաք մակերեսը՝ 336.3 կմ²:

Վարդանիձոր գյուղի մոտ Մեղրիգետին է միանում Վարդանիձոր վտակը, որը սկիզբ է առնում Մեղրու լեռնաշղթայի Արևիք լեռնաբազուկի հարավ-արևմտյան լանջերի 2500 մետր բարձրություններից:

Լիճքվազ-Թեյի հանքի գտնվելու վայրին ամենամոտ հիդրոլոգիական դիտակայանը տեղադրված է եղել Լիճք գյուղի մոտ: Այն բացվել է 1946 թվականին և փակվել 2002թ.:

Մեղրիգետի ջրավաք ավազանի քարտեզը
(մինչև Վարդանիձոր բնակավայրը)

Նկար 1

ՀՈՂԵՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ

Շրջանին բնորոշ են լեռնաանտառային դարչնագույն հողերը, որոնք ձևավորվել են չափավոր տաք կլիմայի պայմաններում, կաղնու և հաճարենու անտառատեսակների տակ, պորֆիրիտների, գրանոդիորիտների, կրաքարերի, ավազաքարերի հողմահարված նյութերի, ինչպես նաև ողողաբերուկային կավավազային և կավային կուտակումների վրա: Անտառային դարչնագույն հողերի տարածման շրջանների ռելիեֆին բնորոշ են բլուրների տեսքով բազմաթիվ բարձրունքները, ինչպես նաև թմբերը և լանջերը, որոնք իջնում են կիրճերը և գետերի հովիտները:

ԲՈՒՍԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀ

Սյունիքի մարզի ֆլորան իր մեջ ներառում է 2000-2500 տեսակի անոթավոր բույսեր, որոնց շարքում են բազմաթիվ էնդեմիկ, հազվագյուտ և անհետացող տեսակներ, մշակովի բույսերի վայրի ցեղատեսակներ, որոնք մեծ նշանակություն ունեն ներկա և ապագա սելեկցիայի համար, օգտակար բույսեր:

Դիտարկվող տարածքը գտնվում է Հայաստանի Մեղրու ֆլորիստական շրջանում: Այս շրջանը, ընդհանուր առմամբ, ընդգրկում է Արաքս գետի միջին հոսանքի ավազանը

(ՀՀ սահմանում), հյուսիսից սահմանափակված է Մեղրու լեռնաշղթայով, իսկ հարավից, արևմուտքից և արևելքից՝ Հայաստանի պետական սահմանով: Շրջանի բուսականությունը ներկայացված է կիսաանապատով, սակավանտառներով (վաղանցուկ և գիհի), կաղնու անտառներով, ալպիական և մերձալպիական մարգագետիններով, հարուստ մերձափնյա բուսականությամբ և այլն:

Շրջանի ֆլորան իր մեջ ներառում է 1670 տեսակի անոթավոր բույսեր (առավել հարուստ ներկայացված են բարդածաղկավորների, լոբազգիների և հացազգիների ընտանիքները): Շրջանում էնդեմիկ՝ Հայաստանի տարածքից դուրս չաճող, բույսերի տեսակները 23-ն են (Ֆայվուշ, 2007): Ֆլորան ներկայացված է մեծ թվով հազվագյուտ բուսատեսակներով՝ Հայաստանի բույսերի Կարմիր գրքում ընդգրկված են 96 տեսակներ, որոնք աճում են շրջանի տարածքում:

Մեղրու տարածաշրջանի տարածքում ներկայումս առանձնացվել են երկու հատուկ պահպանվող բնական տարածքներ՝ Արևիկ Ազգային պարկը և Բողաքար արգելավայրը (արգելավայրը գտնվում է ազգային պարկի տարածքում):

ՀՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐ

Տարածքում հնագիտական, պատմական հուշարձաններ չեն հայտնաբերվել: Հանքը շահագործվում է ստորգետնյա եղանակով և հողի մակերեսի խախտում տեղի չի ունենում: Ստորգետնյա ուղիների անցման ժամանակ, եթե հատնաբերվեն պատմական նշանակություն ունեցող հին իրեր, գերեզմաններ և այլն, աշխատանքները այդ տարածքում կդադարեցվեն, կիրավիրվեն մասնագետներ, և միայն նրանց եզրակացությունից հետո աշխատանքները կարող են շարունակվել:

ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐ

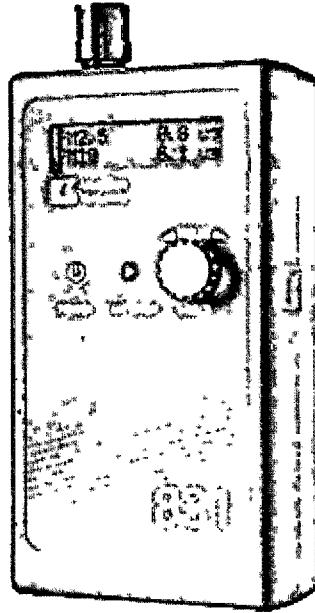
«Լիճքվազ» ՓԲԸ-ն հանքավայրը շահագործում է ստորգետնյա եղանակով: Հանքավայրի տարածքում իրականացվում է միայն հանքաքարի արդյունահանում, որից հետո կարճաժամկետ կուտակված արդյունահանված հանքաքարը տեղափոխվում է հետագա վերամշակման «Չաարատ Կապան» ՓԲԸ: Հանքաքարի արդյունահանման եղանակը և հետագա վերամշակման սխեման վկայում են, որ իրականացվող գործունեությունը շրջակա միջավայրի վրա էական ազդեցություն ունենալ չի կարող՝ հատկապես հաշվի առնելով իրականացվող մեղմացնող միջոցառումները:

Դաշտային չափումների ժամանակ իրականացվում են հետևյալ բնապահպանական ընկալիչների մշտադիտարկումները՝

1. Մթնոլորտային օդում փոշու մասնիկների մշտադիտարկումներ (PM 2.5 , PM 10)
2. Մակերևութային և հանքից դուրս եկող ջրերի մշտադիտարկումներ
3. Աղմուկի մակարդակի մշտադիտարկումներ
4. Վիզուալ մշտադիտարկումներ

Մթնոլորտային օդում փոշու մասնիկների մշտադիտարկումներ

Մթնոլորտում փոշու մասնիկների չափումները իրականացվում են կիրառելով Aerocet 831 (նկար 2) սարքավորում, որը չափում է օդում ինչպես PM2.5, այնպես էլ PM10 մասնիկները: Չափումները իրականացվել են հանքավայրի տարածքում 2 կետից և հանքավայրի տարածքից դուրս 1 կետից:

Նկ. 2. Aerocet 831

Չափումները կատարվել են ամսական 4 անգամ: Հաշվետվության մեջ ներառված են միջին ամսական վատագույն տվյալները:

Հանքաքարի պահեստ		
Չափող մասնիկները, չափման միավոր(մգ/մ ³)		Մեկնաբանություն
PM 2.5	PM 10	
0.0012	0.006	
0.0028	0.0044	
0.017	0.001	
0.006	0.025	
0.017	0.032	
0.006	0.01	
0.08	0.0016	
0.016	0.02	
0.002	0.001	
0.09	0.01	

Օդափչման կայանից 20 մետր հեռու		
Չափող մասնիկները, չափման միավոր(մգ/մ ³)		Մեկնաբանություն
PM 2.5	PM 10	
0.006	0.007	

0.002	0.006
0.032	0.005
0.003	0.03
0.015	0.03
0.002	0.01
0.016	0.01
0.01	0.02
0.002	0.003
0.04	0.001

Հանքից դուրս		Մեկնաբանություն
Չափող մասնիկները, չափման միավոր(մգ/մ ³)		
PM 2.5	PM 10	
0.0014	0.003	
0.002	0.003	
0.002	0.001	
0.01	0.009	
0.005	0.002	
0.036	0.01	
0.01	0.007	
0.019	0.01	
0.001	0.002	
0.003	0.002	

Մակերևութային և հանքից դուրս եկող ջրերի մշտադիտարկումներ

Մակերևութային և հանքից դուրս եկող ջրերի մշտադիտարկումներն իրականացվել են ամսական մեկ անգամ: Ստորև ներկայացված են եռամսյակային վատագույն տվյալները:

Հոսքաջրերի բաղադրության ցուցանիշ	Մշտադիտարկման արդյունքները	
	Հանքից դուրս եկող	Պարզարաններից դուրս եկող
Արսեն, մգ/լ	0.011	0.009
Պղինձ, մգ/լ	1.69	0.16
Ցինկ, մգ/լ	1.6	0.02
Կապար, մգ/լ	0.005	0.001
Երկաթ, մգ/լ	1.1	0.06
Կալցիում, մգ/լ	33.9	2.1
Մագնեզիում, մգ/լ	30.1	1
Սուլֆատ-իոն, մգ/լ	0.8	0.6
Քլորիդ-իոն, մգ/լ	0.1	0.05
Կախված նյութեր, մգ/լ	68.7	4
Նավթամթերքներ, մգ/լ	0	0
Ազոտ ամոնիակային, մգ N/լ	0.2	0.04

Նիտրատ-իոն, մգ N/l	0.58	0.08
Ֆոսֆատ-իոն, մգ P/l	0.008	0.001
Լվացող սինթ. նյութեր, մգ/l	0.01	0.01
ԹԿՊ, մգO ₂ /l	1.9	1
ԹՔՊ, մգO ₂ /l	22	7

Աղմուկի մակարդակի մշտադիտարկումներ

Աղմուկի չափումները իրականացվել են հանքավայրի տարածքում 2 կետից և հանքավայրի տարածքից դուրս 1 կետից: Չափումները իրականացվել են՝

- օդափոխության համակարգի կից հարթակից
- հանքահարթակի բարձման տեղամասից
- ընկերության տարածքից դուրս հատվածից

Ամիսը	Աղմուկի չափման արդյունքները, դԲ և վայրը		
	Հանքաքարի պահեստ	Օդափչման կայան	Ընկերության տարածքից դուրս հարթակ
Ապրիլ	54	63	34
Մայիս	46.4	71.9	39.6
Հունիս	39.4	66.7	26.5

Վիզուալ մշտադիտարկումներ

Վիզուալ մշտադիտարկումները իրականացվում են ընկերության ամբողջ արտադրական տարածքում: 2021թ. 2-րդ եռամսյակի ընթացքում վիզուալ մշտադիտարկումների ժամանակ խախտումներ չեն հայտնաբերվել:

Տեղեկատվությունը ներկայացրեց՝

«Լիճքվազ» ՓԲԸ, ՀՀ ք. Երևան, 011701010, info@lichkvaz.am

(գտնվելու և գործունեության իրականացման վայրը, հեռախոսահամարը, կայքը, էլեկտրոնային հասցեն՝ առկայության դեպքում)

Ղեկավար

Սասուն Ավետիսյան
գլխավոր տնօրեն
(պաշտոնը, անունը, ազգանունը)

19.07.2021թ.

